

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és nagy utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tanítók mozgalma.

Ujabbban a közvélemény figyelmét nagyobb mértékben bírta magára vonni a tanítók kongresszusa.

A tanítószolgálat feladatának ideális lényegét ismerjük és valljuk. A nélkül, hogy együtt tartanánk azzal a résszel, a mely elbizakodottságában minden más kulturmunkás osztály fölé való helyezését kívánja, (mert van ilyen gőgös félművelt alakja is elég a tanítói testületnek s ezek kaphatók rendszerint a zavarcsinálásra), nemcsak hirdetjük a népnevelés fontosságát, mint a mely az általános műveltségnek, a nemzet boldogulásának alapja, nemcsak kiválóan becüljük ennek a munkának erejét: hanem követeljük munkájuk illő értékelését, következképpen méltó díjazását is.

Élsőorban a nemzeti kultúra érdekében kívánjuk a tanítók fizetésének méltányos megállapítását, előmenetelüknek biztosítását. A jó tanítót bizony nem lehet eléggé megfizetni, de az alkalmatlan tanítónak még az a fizetés is sok, a mi ma van.

A tanítás és nevelés külön mesterség, a melyet nemcsak külön kell megtanulni, hanem a mire külön hivatás is kell. De sajnos, arra egyelőre nem számíthatunk, hogy erre a pályára egyszerre csupa hivatásból vállaló növendék teremjen Magyarországon. Kell tehát, hogy legalább olyan alkalmas elemet nyerjünk, a mely képes e nehéz mesterség megtanulására és gyakorlására; sőt kedvvel, lelkesedéssel való gyakorlására. Ezt pedig olyan fizetéssel, a mely szükölködésre kényszeríti az embert, nem érhetjük el. A népnevelés feladata nem férhet meg azzal, hogy annak művelésére csak olyanok vállalkozzanak, a kik más téren már nem boldogulhatnak.

A tanítószolgálat ne legyen a hanyag vagy gyöngye tanulók remédiuma, hanem legyen anyagilag is olyan kívánatos állás, a melyre szívesen pályázzék az intelligens ifjú, legyen az férfi vagy nő. A fővárosi tanítói állásokért éppen azért verseng egész sereg jelölt, mert az tisztességes existenciát nyújt. Gazdagság ugy sem jelent ma egyetlen értelmiségi pályán sem; de nem is ez a cél, hanem az, hogy az ország tisztességes kulturmunkásokat nyerjen.

Ezt a munkát pedig megfelelő fizetéssel kell lehetővé tenni; mert anyagi gondok közt élő és elégedetlenkedő ember soha sem fog jó kedvvel dolgozni. Ez már nem is bölcselmi, hanem egyszerű gazdasági elv.

A tanítók, a mikor kötelességüket formulázzák, jogos alapon állanak. De a mit az izgatók sugalnak nekik, hogy követelésüket nem akarja sem az ország, sem a kormány meghallgatni és teljesíteni: az lelkiismeretlen ráfogás. Mert gondoljanak csak arra, hogy anyagi helyzetük javításáról az utóbbi két évtizedben két esetben gondoskodott a kormány, a törvényhozás. Először Csáky Albing gróf, azután Apponyi gróf minisztersége idejében. Elegen lehetnek még köztük, a kik tudhatják, hogy Csáky előtt még a 600 koronás minimum sem volt meg. Ezt kellett előbb megállapítani. Ehhez járult azután a korpótlék, a mi még két évtizeddel előbb ismeretlen fogalom volt a néptanítók státusában.

A korpótlék még ha nem is volt sok, de már törvénybe vitte azt az elvet, hogy a több munkát teljesített, érdemeket szerzett, családi gondokkal is jobban terhelt tanítónak jövedelme időszakonként gyarapodjék. Meglevén az elv, már könnyebb volt a fizetés emelése kapcsán a korpótléket is ugyanabban az arányban emelni.

A népiskolai tanítószolgálat helyzetét csak úgy általában rendezni nagy hiba lenne.

Nem is tehetett tehát a miniszter olyan ígéretet, a minőt az ugynevezett radikálisok követeltek; mert ez nem csupán számítást, hanem alapos munkát is követel. A szocialista jelszónak használatos egyenlőség a fizetés megszabásában képtelenség és ha egyfelől keresztülerőszakolnák, vagy másfelől könnyelműen megcsinálnák, újabb nagy igazságtalanságokat szülhetne. A státuszrendezés legyen valóban rendezés, ne pedig odavetett kő, amelynek jó falatjait az erősebbek, a tolatkodók viszik el.

A románok a magyar püspökség ellen. Lapunk a pápai bulla és az apostoli király rendelkezését az új magyar püspökség felállítására érdekében mint nemzeti ügyet méltatta vezércikkeiben. A román görög katolicizmus egy része ugyanis nem vallási, hanem nemzetiségi tendenciákkal dolgozik. Magyar

véréink segélykiáltása, kivándorlása és előbbesítése ezer biznyság erre. E nemzetiségi agitációt, e tudatos proselitáskodást végre megszünteti az egyház feje és a magyar katolikusság apostoli főkegyura, a király. Két tekintély, akiknek szavára csak a hódoló engedelmesség következhetik, szólalt meg a magyar vérű és nyelvű görög katolikusok érdekében. A pápa az egyházi unio miatt s az apostoli király a veszélyeztetett magyarság megóvásáért. Jogos, igazságos, régóta kérelmezett elhatározás mind a kettő. Es most az aradi Romanul — ellene fordul az unionak, izgat a magyar állameszme ellen; fenyegetőzik schizmával és — adandó alkalommal — megtagadja az oláhság örökké felkínált szolgálatait Ausztriának. Jó leszögezünk e nemzetiségi színvallást; a Romanulnak persze ép ugy semmi a Rómával való unio, mint a magyar nemzettesthez való tartozás. De mig e kettőt eddig csak mi tudtuk, most a megindult szenvedelmes izgatás lobbanásai ellátszanak a pápai és a királyi trónig. A schizmatól persze nem kell komolyan tartani, az csak a Románia telé kacsintó Romanul fantáziájában él.

Mi lesz a köztársasági párttal? A köztársasági párt hívei Nagy György volt országgyűlési képviselő agitációjára országos párt-szervezetet akarnak létesíteni. Az első alakuló gyűlést Makón kívánják megtartani.

Dr. Kiss Pál ügyvéd és dr. Esperit János bejelentették Makó város rendőrkapitányának, hogy szeptember 8-ára Makóra egybehívják az országos köztársasági párt alakuló gyűlést.

Rákossy rendőrkapitány a tudomásulvétel megtagadta azzal az indoklással, hogy szeptember 8-ára a bejelentést semmi körülmények között nem veheti tudomásul, mert éppen aznap lesz Ferenc Ferdinánd trónörökös az ősz nagygyakorlatok alkalmával Makó város falai között.

Dr. Kiss Pál és Esperit János erre azt a kérelmet terjesztették elő, hogy vagy szeptember hó elsejére, vagy szeptember 15-ére engedélyezze a gyűlést a rendőrkapitány, illetve vegye tudomásul az országos nagygyűlés bejelentését. A makói rendőrkapitány ezen kérelem fölött még nem határozott, mert mint a bejelentőknek mondotta, *érinkezsbe kíván lépni ebben a kérdésben a belügyminiszteriummal.*

Az országos népgyűlés előkészítő bizottsága elhatározta, hogy abban az esetben, ha az alakuló nagygyűlést nem engedélyezik, szeptember 8-án egy monstre-banquet keretében mondják ki az alakulást, a melynek bizony semmi komoly célja és szüksége nincsen.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségét, hogy *könyv-, zenemű- és papír-kereskedésemet RÁKÓCZI-UT, Orsolya-zárda épületben a volt KERN-féle fűszerüzlet*

helyén *megnyitottam.* A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Ungváry Gergely.

Rendkívüli közgyűlés a vármegyén.

Öt perces ülés.

Biharvámegye törvényhatósága tegnap rendkívüli közgyűlést tartott a nagyszalontai mén-telep dolgában. A szokatlan időben tartott me-gygyűlés nagyon meglátszott a külsőségeiben is. Alig volt egy néhány bizottsági tag jelen a gyűlés megnyitásán, mikor pedig már gyüle-keztek volna a bizottsági tagok, akkor meg már vége volt a közgyűlésnek, tartván az egész eljárás öt rövid percig.

A közgyűlést megelőzőleg az állandó vá-lasztmány tartott ülést, melyen Pállay Lajos elnökléte alatt jelen voltak: Fetser Antal, Wall-ner Odósa, Baranyi András, Balogh Elemér. Az előadói tisztet Baranyi András töltötte be, aki ismertette a Nagyszalontán létesítendő nagy arányú mén-telep ügyét. Előadta, hogy Nagy-szalonta a mén-telep létesítésének költségeire elhatározta, hogy 414700 kor. értékű állami kötvényt beváltja 400000 koronával.

Nagyszalontának eme határozata azért vált szükségessé, mert már előzőleg márciusban a törvényhatóság hozzájárult ahhoz, hogy Nagy-szalontán az állam által létesítendő mén-telep költségeire 700000 koronás kölcsönt vegyen fel Nagyszalonta.

Időközben azonban úgy alakultak a körülmények, hogy a mén-telephez már most 400000 koronára volna szükség. A mai nehéz pénzügyi viszonyok egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy egy ily nagyarányú kölcsönt vehessenek fel, de mert a mén-telep dolgát elhalasztani nem lehet a pénzpiac javulásáig, a község leghelyesebb-nek találta azt a megoldást, hogy saját érték-papírjainak egy részét váltja be. A 400000 ko-ronás állami kötvénytől azonban nem végleg akar megválni a képviselőtestület, hanem csak arra az időre, míg a felveendő 700000 koronás kölcsön ügye végleg rendezve lesz.

A nagy kölcsön felvételekor Nagyszalonta az állami kötvényeket vissza fogja váltani. Az állandó választmány a község határozatát elfo-gadta és ily irányu javasattal is terjesztette a közgyűlés elé.

A közgyűlés délelőtti 10 órakor kezdődött **Miskolc** Ferenc dr főispán elnökléte alatt. A nagyterem csak úgy kongott az ürességtől. Alig jelentek meg 20-an a bizottsági tagok kö-zül. A nagyszalontai kerület képviselője gróf Tisza Kálmán szintén jelen volt és melegen ér-deklődött az ügy iránt. A főispán elnöki meg-nyitója után az állandó választmány javaslatát terjesztette elő Baranyi András főjegyző.

Öt perc alatt pergett le az ügy. Az egyet-lei tárgyat minden felszólalás nélkül fogadta el a törvényhatóság. Az ügy ismertetése után, mivel felszólaló nem jelentkezett az elnök ki-mondta a határozatot.

— Az állandó választmány javaslatát elfo-gadottnak nyilvánítom!

Ezzel az ülés véget ért.

Megakadályozott végrehajtás.

Revolverrel a hatóság közegrel ellen.

Tegnap délután izgalmas jelenetek ját-szódtak le Élesden, ahol egy izgága termé-szetű csizmadia, **Pándóczy József** revolverrel akadályozta meg a hatóság embereit hivatalos működésükben.

Az eset egyik szereplője **Babák** Endre élesdi aljegyző, a másik **Bóna** Sándor községi bíró. Tegnap délután Babák és Bóna a kö-zség házától rendeletet kaptak, hogy Pándóczy Józsefnél foglaljanak egy tartozásért.

Babákék gyanútlanul indultak utnak Pán-dóczy lakása felé, bár tudták, hogy egy izgága természetű és a hatósággal állandóan hadi lábón álló emberrel van dolguk. Mikor Babák és Bóna benyitottak Pándóczy udvarára, ugy-látszik, már a csizmadia előre értesült az értesül az ellene készülődő végrehajtásról, mert már harcra készen fogadta a hatóság embereit. Még be sem tették maguk mögött a kaput, mikor Pán-dóczy József revolvert rántva az érkezőkre kiáltott:

— Kimenjenek innen, mert lelővöm ma-gukat.

Babákék üres fenyegetésnek vették a csiz-madia szavait és folytatták utjukat a lakás felé. Ugyanez Pándóczy is előre lépett és revolvert szegezve az érkezőknek megismételte fenyegetését. Babákék nem akarván kellemet-lenséget előidézni eltávoztak. Pándóczy vér-szemzet kapva e sikerétől, üldözőbe fogta a segédjegyzőt és a bírót, akik futva mene-kültek utcáról utcára, míg Babák lakására nem értek.

Itt befutottak és várták, míg a veszedel-mes csizmadia eltávozik.

Pándóczy azonban nem ment el; a befu-tott embereknek utánuk kiáltott:

— Még leszámolunk! Ezzel egy közeli sarok kerítésénél huzódott meg úgy, hogy jól megligyelhette Babákék esetleges távozását. A segédjegyző kényelmetlen helyzetben volt, mert nem értesíthette a dolgok állásáról a csendőrséget. Fegyveresen ugyan el tudta volna riasztani a veszedelmes utonállót, azon-ban ez reá nézve is kellemetlen lett volna ezért nyugodtan várta, míg a csizmadia haragja lecsillapul.

Pándóczy e közben töltött revolverét háta mögé rejtve a kerítéshez lapulva várta Babáké-kat. Szerencsére a távirat hordónak épen arra volt dolga és meglátta a kerítés mellett a fel-fegyverkezett csizmadiát. Azonnal a csend-őrségre futott és jelentette az esetet **Kocsor** László csendőrőrmesternek.

Kocsor nyomban kiment a helyszínére ahol Pándóczy gyanútlanul leste a segédjegyző-ket. A csendőrőrmester pillanat alatt lefegy-verezte a csizmadiát, aki most már kegyet-lenül szitkozódva, tehetetlenül követte a lak-tanyába Kocsort.

Babákék természetesen fogatosították a végrehajtást Pándóczy ellen pedig megtették a feljelentést.

Huszonhét sertés Odisszeája.

— Kassán ették meg őket. —

A maga nemében szinte páratlan vakme-rsőséggel és el kell ismerni, hogy rendkívüli ügyességgel végrehajtott bűnügyről kaptunk értesítést. S az esetben nem is annyira a bűn-tény szenzációs volta bír különös jelentőséggel, hanem az a körülmény, hogy az eset éles fényt vet a mi közigazgatási és rendőri viszonyainkra.

Arról van ugyanis szó, hogy most a na-pokban az egyik biharmegyei uradalombó holdfényes nyári éjszakán eddig ismeretlen tettesek elhajtottak a karámból huszonhét ha-talmas fiatal anyasertést. Az uradalomnak ez alapos kárt jelentett s természetesen igénybe vették azonnal a legközelebbi csendőrőrs szol-gálatát. A csendőrség meg is indította a nyomozást, s mint azt mondani szokás, az ügy lenyomozása teljes apparátussal folyt.

Már most méltóztassék elgondolni, hogy milyen könnyű dolog volt az, huszonhét sertést feltűnés nélkül kizavarni éjjel a kényelmes vackából. Ez bizonyára nem ment a legnagyobb rendben s persze elsősorban a pásztorokat vet-ték elő, akiknek feltétlenül részük kell hogy legyen a dologban. Ezek azonban voltak olyan ravaszok, hogy a falkában levő és sajátjukat képező két sertést is ellopatták. A két pásztort a csendőrők le is tartóztatták. Azonban a hu-szonhét nehéz állatnak jó ideig hire-hamva sem volt.

Legalább is a csendőrők nem vették észre még a falka által kitaposott nyomot sem. Pe-dig elképzelhető, hogy repülőgépen nem szállították el a röfögő, nehézsúlyú állatkákat. Az ügy azonban csak ott kezd igazán érthetet-lenné lenni, hogy a tolvajok szépen, minden zaklatás nélkül elhajtották a csapatot Vámos-pércsig itt vonatra tették és elszállították Kassára.

Kassán azonnal akadt élelmes hentes, aki nagy hirtelen megvette a »kupeczek«-től az árut és másnap Kassa város gazdag népe gya-nútlanul elfogyasztotta az olcsón szerzett hus-állományt.

A csendőrség tehát hiába dolgozott teljes apparátussal, a sertések, az egész huszonhét darab, csak úgy egész egyszerűen kisiklottak a keze alól. Ez az egyik: t. i., hogy a nyomozás egy-kettőre holt pontot jelentett. A másik igen érdekes kérdés pedig az, hogy ki állította ki ezekről a lopott jószágokról a járlatot, amely-lyel vonatra tették s eladták őket.

Es csodálatosképpen az egész vonalon hiányzott az ellenőrzés. Sem itt Biharban a csendőrség, sem pedig Kassán a rendőrség nem vette észre az egész »kis« ügyet s csak úgy simán sikerült vágás alá hajtani a serté-seket. A tolvajok után most újra megindult a

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitünő tisztán kezelt saját termésű **Tokaj hegyaljai boraimat** nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta **Kovács István** jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

»Szabadság« kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsállomás.

hajsza s az uradalom verheti bottal egyelőre úgy a tolvajok nyomát, mint a sertésekét. Ezekét persze véglegesen.

Az új honvéd tüzérség.

Budapest, július 24.

(Saj. tud.) Bérlicska Sándor a honvédség vezérkari főnöke ma a véderőről nyilatkozott Bérlicska nyilatkozatában kijelenti, hogy a Ház a véderőt oly hirtelen szavazta meg, hogy arra egyáltalában nem voltak elkészülve. Különösen a honvédtüzérség felállítása okoz nehézségeket és mégis ezt fogják először megvalósítani. E szerint a két honvédtüzérségi kerület mindenike fog kapni egy-egy tüzér lovas ezredet is. Hogy melyik városok kapnak tüzérséget az még nincs végleg eldöntve. A véderő többi intézkedése októberben lép életbe.

Gál Sándor harcra tüzei az ellenzéket.

Budapest, jul. 24.

(Saját tud.) Gál Sándor a képviselőház alelnöke ma nyilatkozatot adott ki. E nyilatkozatban elítéli a legutóbbi választásokat és azt hangoztatja, hogy a kormánynak nincs jogában saját akaratát rákényszeríteni az országra. Tisza politikája ellen a leghevesebben kikel és a legerősebb harcra szólítja fel az ellenzéket. Az őszre kérelmelhetlen harcot hirdet a volt elnök.

A király válassza Justh Gyulának.

A kabinetiroda visszaküldte azt a levelet, amelyben Justh Gyula király rendelkezésére bocsátja a királynak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot. A kabinetiroda válaszában benne foglaltatik ez a mondat:

«Az ügy elintézésre nem alkalmas.»

A kabinetiroda válaszában megértése után Lukács László miniszterelnök udvarias levelet intézett Justh Gyulához, amelyben az elintézés negatív módjáról értesítette a pártvezért. A nagy feszültséggel várt válasz tehát megérkezett, de csak most válik problematikussá igazán, hogy mi lesz «a felség rendelkezésére bocsátott» valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal?

Olasz jogi fakultás Triesztben.

A bécsi Oesterreichische Volkszeitung jelenti, hogy az osztrák kormány a jövő tanév elején a trieszti kereskedelmi főiskolán olasz jogi kurzusokat létesít joghallgatók számára. A vizsgákat e tanfolyamok végzett növendékei egyelőre a gráci egyetemen fogják letenni. Ezzel az intézkedéssel az osztrák kormány a tiroli és tengeremelléki olaszok régi kívánságának akart részben eleget tenni, a kik külön olasz egyetem felállítását sürgetik már esztendőök óta.

UJDONSÁGOK.

* **Széchenyi püspök utazása.** Gróf Széchenyi Miklós megyés püspök, aki eddig az Északi-tenger partján, Middelkerkében üdült, most onnan egyenesen Vasvárosra utazott, rokonai látogatására.

* **Belényes halad.** Belényes községe szép fejlődésnek indult. A község előjárósága terve legujabban, hogy a por ellen védekezik s az utcákat locsoltatja. Az előjáróság most az iránt kereste meg Nagyváradi városát, hogy értesítse, honnét szerezte be az öntöző kocsikat, minő feltételek mellett s miként használják.

* **Kinevezés a belényesi polgári leányiskolánál.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter Krüger Eugénia budafoki állami polgári leányiskolai helyettes tanítónőt kinevezte a belényesi állami polgári leányiskolához segédtanító névé a XI. fizetési osztályban.

* **25 éves kölcsön utcák burkolására.** A belügyminiszter értesítette a várost, hogy Uri-, Borz-, Beöthy Odön és Mezey Mihály-utcák burkolásának fedezésére 140000 korona kölcsön felvételét engedélyezte a köveztvám-alap terhére. Elrendeli azonban a miniszter, hogy a kölcsönt 25 évre vegye fel a város, mert legfeljebb ennyi időig tart a burkolat s hosszabb ideig a köveztvám-alapot nem lehet megterhelni, mint a mikor újabb kell burkolni az utcákat.

* **Uj egyetemi magántanár.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a kultuszminiszter dr. Bockhor Mihálynak, a nagyváradi kir. kath. jogakadémia kiváló nyilvános rendkívüli tanárának a kolozsvári egyetem jog- és államtudományi karán az egyházjogból egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és őt ezen minőségében megerősítette.

* **Aki magától jelentkezik.** A toloncházban 30 napi elzárás büntetését töltötte Székely Péter 40 éves tassi illetőségű napszámos, akit valószínűleg lelkiismerete nyugodni nem engedett s így önként jelentkezett Kemény L. Ignác tb. alkapitánynál a toloncház vezetőjénél s előadta, hogy ő 1911 év októberének végén, avagy novemberének elején, amikor Szentgothárd Szolnok-Doboka megyei községben egy előtte ismeretlen oláh embernél meghalt, annak tarisznyájában elhelyezett pénzet, 300 koronát ellopta s még azon éjjel a káros házból elszökött. Miután a rendőrség megállapította, hogy állításai a valóságnak megfelelnek s a dési kir. törvényszék körözövelet bocsátott ki ellene, letartóztatta s a dési kir. ügyészség fogházába átkísérteti.

* **A villamosmű condenz-vize.** A városi villamos műnél sok bajt okoz, hogy a gépek táplálására szükséges condenz-vizet a Pecéből veszik. Ez okból merült fel a terv, hogy megfelelő csatornát építenének a villamosmű és a Körözs között s a Körözs vizéből vennék a condenz-vizet. Mivel azonban a Körözs vize sokszor iszapos, mielőtt a csatorna ügyében tárgyalnának, a városi tanács kikérte dr. Schlatter Alfréd egyetemi tanár véleményét. Dr. Schlatter Alfréd véleménye tegnap érkezett

meg. A szakértő ebben kifejti, hogy a Pece vize is megfelel, de mivel a gépekben mérsékelt lerakódásokat hagy, annak letakarítása nagy időt vesz igénybe s így több géptartalék kell. A Körözs-vize hagy ugyan iszapot, de ezt könnyebb letakarítani. Így a Pece vizének használata nagyobb üzemi költséggel jár, mint a Körözs viz igénybe vétele. A kettő közötti különbséget évenként 20—25000 koronára teszi a Pece vizének hátrányára. Így tehát előnyösebb a városra a Körözs csatorna kiépítése.

* **«Métóságos úr.»** Erdekes beadvány érkezett tegnap a vármegye alispánjához. Hosszu betűs, paraszt írásos levél, a küldője Szabó Sándor poklosteleki csász, aki magát beadványában «hegyi» lakosnak írja. Panaszkolja, hogy vett egy flóbertet s egy revolvert, de hát engedélyt nem kért rá, mert nem tudta, hogy az is szükséges. A fegyverekre önszemélyvédelem és családbiztonság szempontjából volt szüksége. De hát a csendőrök is megesszelték a dolgot s elkobozták a fegyvereket. Ezt kéri vissza most Szabó Sándor az alispántól. Nem bántottam én senkit vele — írja tovább — csak a kuvasz kutyákat ijesztettem vele a családi biztonság szempontjából. A levél végén aztán «nagy méltóságunk» titulálja az alispánt. Bizonyára arra gondolt, hogy a cím megtetszik az alispánnak s visszaadja a «pisztolt.»

* **A vízvezeték kibővítése.** Dacára, hogy most már a régi és az új vízvezetési telepből elég bőven jut viz a város közönségének, mégis az a tapasztalat, hogy a város déli és nyugati szélén, a külvároson nincs elég viz a lakosság rendelkezésére. Ennek az az oka, mert ezeken a periferiákon oly sok új építkezés történt s annyira emelkedett a vízfogyasztás, hogy a lefektetett régi vízvezetési csövek szűkek a szükséges viz szállítására. Ezen úgy akar segíteni, a főmérnök javaslata alapján, a város törvényhatósága, hogy a v. velencei Templom-térről Smetka-utcán és az építendő velencei Körözs hidon át a régi magas tartányból jövő főcsövet egy 350 milliméteres főcsővel kötik össze az új vízmű főcsővével; továbbá a Deák Ferenc-utcai főcsőből a Szarvas-soron és a Pece medre felett létesített új utcákon, Vitéz-utcán, a 3-ik hidon, Széles-, Múzeum-utcán át a Rákóczi-uti főcsőig 250 milliméteres csövet kapcsolnának be; végül Vámbáz-utcától a csendőriskoláig 200 milliméteres csövet fektetnének le. Az összes munkálatok 186,197 koronába kerülnének. A belügyminiszter ezen tervezetet jóváhagyja, de azon változtatással, hogy a velencei hidon átvezetendő cső csak 150 milliméteres lehet, mert nagyobb csőnek nem lenne meg a várt eredménye, mivel a régi és új telep főcsőve már úgy is 4 helyen van összekötve, a Rulikovszky-uton is elég 150 milliméteres cső, mert 80 milliméteres már úgy is van ezen uton lefektetve s ez a két cső elég vizet szolgáltat a környéknek. Így 10000 koronával kevesebbe kerülnének a munkálatok.

* **Öngyilkosság Derecskén.** Tegnap délután Derecskén Herceg Pál 25 éves napszámos felakasztotta magát. A hatóság megindította a nyomozást, azonban az öngyilkosság okát nem sikerült megállapítani.

**A legujabb
nyári czipő ujdonságok**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687**

* **Gróf Kreith Béla tragédiája.** Gróf Kreith Bélát, a negyvennyolcas idők műemlékeinek ismertnevű gyűjtőjét családja kénytelen volt dr. *Morawcsik* elmeklinikáján elhelyezni, mert az 58 éves öreg uron az utóbbi időben elmebaj tünetei mutatkoztak. Gróf Kreith Bélát országsszerte ismerték ereklyemuseumáról. Tíz-tizenöt ezer tárgy van ebben a múzeumban, de javát a Wekerle-kormány megvette a gróftól. Nemrég irodát nyitott, a gyűjtőfogház értelmesebb rabjai írták neki a cikkeket napi 36 fillérért, majd feltalált egy olyan diványt, amely éjjel ágy, továbbá egy pisztolyt, amely boxer és tör egyszerűs mind. Az anyagi gondok megőrölték idegeit. Beszámíthatatlan dolgokat követelt el, a gyűjtőfogház igazgatójánál kétszáz ágydiványt rendelt, ötszobás lakását és gyűjteményét az Amerikából visszatért *Rudnyánszky Gyula* költőnek ajándékozta, nemzetiszínű ruhában járt, szóval megérett a tébolydára.

* **Polgári esküvő egy hotel szobában.** Tegnap délelőtt a margitszigeti nagyszálló egyik szobájában érdekes esküvő volt. *Ivánka Imre*, a békési kerület országgyűlési képviselője, nőül vette *Szájvejszky Melanie* kisasszonyt. *Szájvejszky Iván* volt szabadpárti képviselő leányát. A Kossuth-párti képviselőt néhány hete jobboldali szélhűdés érte, úgy hogy még ma sem bír a lábára állni. A vőlegényt kis koscsiban tolták az anyakönyvvezető elé, aki a kis szállodai szobában adta össze a fiatal párt. *Szájvejszky Melanie* dúsgazdag családból való, milliomos hölgy. Tanúul *Vázsonyi Vilmos* és *Ivánka Béla* szerepeltek.

* **A pénzválság és a községek.** A községek sem tudnak a pénzválság miatt semmitéle nagyobb vállalatot csinálni, hacsak nincsen vagyona a községnek. Ezen akar most segíteni a Magyar földhitelintézetek országos csoportja. Tegnap ajánlatot tett a vármegye alispánjának, hogy ad pénzt a községeknek munkaházak építésére és legelő vételekhez. Hivatkozik arra a pénzügyintézet, hogy törvény alapján létesült s hogy a hitelintézet működését a földművelésügyi miniszter irányítja. Ez mindenesetre jó ajánlat a községeknek nézve, mert ezzel nagyot segíthetnek háztartásaikon s tervük kivételének pénzügyi akadályát nem lesz.

* **Ujabb állatok a budapesti állatkertben.** Az állatkert igazgatósága gondoskodik róla, hogy az állatkert közönségének újabb meglepetésben legyen része. Most hozatott ismét több állatot *Kartumból*, *Szudán fővárosából*. Ezek között különösen említésre méltó öt fiatal strucz és egy pár szekretariusnak nevezett nagy ragadozó madár. Azért nevezik így, mert rendkívüli komolyan látszik ez a különös sas fajta madár, melynek hosszú lába és hosszú nyaka van; ha békát vagy gyíkot vetnek neki eledelül az udvarába, akkor hirtelen megelégedül és mohón falja ezeket. Igen szépek az apró gazellák is, melyeket a zsirafok udvarába eresztettek, ahol most a törpék az óriásokkal együtt élnek.

* **Megmárt arató.** Hagymás községében tegnap este *Popa Pál* társával egyetemben igyekezett hazafele. Utközben a temető árkából egyszerre gyanús kinézésű kutya ugrott ki és *Popa Pált* összemarta. A megmárt embert felszállították a Pasteur intézetbe.

* **Kinevezés.** Biharvármegye főispánja *Jordán Dénes* rézbányai jegyzői iróokot, a rézbányai anyakönyvi kerületbe, anyakönyvvezető helyettesé kinevezte.

* **Tanfelügyelői helyettes Élesden.** Gróf *Zichy János* vallás- és közoktatásügyi miniszter, — mint a hivatalos lap tegnapi száma közli — *Bálint Lajos* bethleni állami elemi iskolai igazgató-tanítót *Élesd* székhellyel tanfelügyelői iskolalátogatói teendőkkel bízta meg 1912 szeptember 1-től kezdődő hatállyal.

* **Keresik a szaldobágyi rablókat.** A hegyközsaldobágyi kormcsáros *Ehrenfeld Mózés* beörödit megye szeret keresik. A csendőrség tegnap erősen nyomozott *Mezőtelegden*, mert a jelek azt bizonyítják, hogy a rablók ide menekültek. A csendőrség munkáját nagyon megnehezíti a lakosság magatartása. A lakosság ugyanis roppant titkolózó és egyáltalán nem hajlandó a csendőrségnek segítségére lenni.

* **A velencei-part rendezése.** A váradelencei-part mai rendezetlen állapotából végre mégis csak kiépül. Nagyvárad város törvényhatósága a part rendezését elhatározta, 204,000 korona költséggel. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta. Már most csak pénz legyen a rendezés végrehajtására.

* **Óreg tolvaj.** Tegnap délután 4 óra tájban a Boné kut mellett elterülő veteményföldekről előállították a kihágási ügyosztályhoz *Pável* (Pacal) József csavargót, aki állítása szerint mivel éhes volt, krumplit lopott. Nevezett lopásokért már 32 esztendő óta külön-böző fegyházakban s csak nem régen került ki a kórházból. Büntetésének letöltése után illetőségi helyére fogják toloncolni.

* **Letartóztatott gyujtogató.** A szalárdi csendőrség hosszas nyomozás után tegnap letartóztatta *Kis István* odaváló gazdát. *Kiss István* néhány hónappal ezelőtt gyujtogató Szalárdon. Letartóztatásakor beismerte tetteit. Beszállították a nagyvárad királyi ügyészséghez.

* **Elveszett** tegnap-éj délután a Zöldfa-utcától az Uri-utca sar áig terjedő útvonalon egy körülbelül 8 írott iv terjedelmű lajstrom, egy kereskedő hitelezőinek a jegyzéke. A becsületes megtaláló ez utó kérteti fel, hogy a reá nézve teljesen értéktelen iratot adja át a Tiszántul kiadóhivatalában vagy este a szerkesztőségben. A megtaláló illő jutalomban részesül.

* **Ellopott pénztárca.** Csizmadia Sándor kosárlonó mester bejelentette a rendőrségen, hogy ma délelőtt a Kispiacon vásárló feleségétől ismeretlen tettes fekete pénztárcáját 100 korona pénztartalommal együtt ellopta. A rendőrség megindította a nyomozást.

* **Eladó fa Boszniában.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy Bosznia és Hercegovina orsz. kormányzósága fenyő (haszonfák) és bükk hasznos és tűzifák értékesítésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1912 augusztus hó 5. A pályázat részletes feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt (d. e. 8-tól d. u. 2 óráig) megtekinthetők. Nagyvárad, 1912. július hó 20. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Dr. *Moskovits József* elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Középszkolai tanár.** ki a tanítás terén már hosszas és eredményes gyakorlattal bír, elvállal magánvizsgára készülő tanítványokat. Már eddig is többet vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Szaniszló utca 56. sz. alatti lakására intézendők. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **A t. olvasóközönség** figyelmét felhívjuk a Teszler Simon-féle posztó nagykereskedő cég mai számunkban levő hirdetésére.

x **Egy szerény igényű** képezdész polgáristákat előkészít vagy irodai munkát elvállal. Cím a kiadóban.

Jogászok! **Ügyvédjelöltek!**
!! Egész nyáron át működik !!
Dr. Kállay jogi szemináriuma Budapest, IV. Kaplony-u. 5. Telefon 125-38.
Köz tudomásulag legsikeresebb előkészítés minden jogi vizsgára.

Automobil garage és fémöntöde
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellékek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzek és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz

Rákóczi-ut, 9. szám alatt a
Széchenyi szálloda mellett

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Peleskei nótárius.
Péntek: A boszorkány (Márkus Emiliával).
Szombat: A cárnő (Márkus Emiliával).
Vasárnap: A vasgyáros (Márkus Emiliával).

Az utolsó hét. — Kapuzárás előtt.

Még csak néhány nap van hátra és aztán becsukódnak Thália nagyváradi templomainak kapui; másfél hónapos pihenőre tér a muza, hogy aztán szeptember tizenötödikétől kezdve ragyogóbban, hatalmasabb fényben, vadonat új mezben diszelegve vegye át az őszi és téli szezon uralmát.

Kronológikus sorrendben haladva, csütörtökön a Peleskei nótárius boháságain mulat a publikum. Ennek az előadásnak azonban más jelentősége is lesz: az utolsó felvonás után végkép bezárulnak a nyári színpad kapui, mert a többi előadás mind a Szigligeti színházban fog lefolyni.

Márkus Emília péntek, szombat és vasárnap vendégszereplései után hétfőn jubiláris előadása lesz a színháznak, amely alkalommal huszonötödikször kerül színpadra az Artatlan Zsuzsika, amelynek címszerepét Zsigmondy Anna játssza, aki az idény legszebb sikerét ebben a bájos szerepében aratta.

Kedden Gózon Gyula bucsuzik a Kis gróf címszerepében és partnere Zsigmondy Anna lesz abban a jelentős primadonna szerepben, aki a forró deszkákról a házasság révébe tér megpihenni.

Zsigmondy Anna — hivatalosan — szerdán bucsuzik a közönségtől és a színpadtól s kétségtelen, hogy az a közönség, a mely sohasem szűnt meg a maga rokonszenvét dokumentálni a kedves szubrett iránt, igazi meleg ünnepi estté fogja aratni Zsigmondy Anna bucsuját.

Es ne feledkezzünk meg azokról sem, akik az egész hosszú idény alatt — ugyszólván — névtelenül, elismerés nélkül, becsülettel végezték a színpadon a maguk hálátlan munkáját: a karszemélyzetről, akiknek jutalom előadása csütörtökön fog lezajlani.

SPORT.

Vezetnek a svédek. Végre tehát elérték a céljukat a svédek és sikerült a yachtkarversenyeken szerzett pontjukkal (1 első, 2 második, 1 harmadik hely) megelőzni Amerikát. Amerika a yachtkarversenyek kezdete előtt még négy ponttal vezetett, amikor is a svédeknek csak 125 pontjuk, az amerikaiaknak pedig 129 pontjuk volt. A yacht azután megtette hatását s a svédek lettek a világ első nemzetek a testezés terén. Csak az a kár, hogy a sovínizmust s a különféle csalafintságokat, a hazadolgózást meg a szemérmellen bíráskodást nem pontozták, mert akkor legalább akadnának olyanok is, akik a svédek elsőbbségét tényleg elismernék.

TANÜGY.

Értesítők.

I.

Nagyváradi kir. kath. jogakadémia Almanachja az 1911—1912. tanévről. Közli a dékán. XXXVIII. évfolyam.

A Almanach történelmi visszatekintéssel kezdődik, melyet azonban már a múlt évi ismertetésből tudunk. — Uj dolog az, hogy most már az igazgató dékán cím-t visel, ami bizonyos egyetemi nívout köcsönöz az akadémiaiaknak. A nagyváradi jogi és államtudományi karnál jelenleg 8 tanszék van rendszeresítve. A tanári kar a dékánon és nyugalmazott igazgatóon kívül 4 rendes, 2 nyilv. rendkívüli, egy szolgálatértelre b-rendelt és 5 magántanárból áll. A vizsgálati bizottságokat a múlt évben már ismerttettem. Csekély változással most is ugyanaz.

Az idei tanév 1911. szept. 15 én nyílt meg a premontrai rend templomában Veni Sancte-vel, amelyet Dr. Némethy Gyula theol. tanár celebrált. Az ünnepélyt Dr. Bozóky Alajos igazgató igen szép beszéddel nyitotta meg, amelyben mint a lenyugvó nap a földre, viszapillantott érdemud multjára s ebből bölcs tanácsokat adott az akadémiai ifjuságnak. Ezután Dr. Bozkor Mihály ny. rk. tanár: "Az egyház jog értékelésének újabb szempontjairól" tartott szakelőadást.

A záróünnepély jun 2 án volt, amelyen dr. Hoványi Gyula dékán tartotta meg beszámolóját, amikor is röviden viszapillantott az intézet multjára s azután felsorolta az idei tanév fontosabb mozzanatát, amelynek egyik leglényegesebb része dr. Bozóky Alajos igazgatónak 1912. január hó 1 én való nyugalomba vonulása 44 éves jogtanári s 32 éves igazgatói működés után, ami a főiskolák történetében szinte páratlan.

Dr. Bozóky Alajos tanszékét dr. Kiss Géza foglalta el s az így megüresedett közjogi tanszékét dr. Szandtner Pál nyerte el. Öröndetes eseménye az elmúlt iskolai évek az, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter egy bölcsészeti és egy történelmi rendes tanszék felállítását helyesli s lépéseket tesz ennek megvalósítására. — Lényeges esemény az akadémia életében az is, hogy a miniszter Dr. Horváth Jenő képesített egyetemi magántanár, a cambridgei egyetem volt jeles hallgatóját az új kori történelem tárgyának előadása céljából a akadémiahoz állandó szolgálatértelre berendelte. A közegészségügy és a törvénytudományi orvostan, amelyek eddig egy kézben voltak egyesítve, most külön-külön tanárookra lettek bízva. Mellegen felkarolta a Mensa Academica ügyét az idén is a miniszter, amennyiben az 1911—1912 évre kiutalt 1000 K segély mellé a II. félévben újabb 500 koronát utalt ki, sőt dr. Tóth Lajos miniszteri tanácsos utján a Mensa helységének átalakítására is kezdeményező lépéseket tett. Erendelte a kultuszminiszter a 15000 kötetet számláló akadémiai könyvtár rendezését is és e célra külön összeget bocsátott a kar rendelkezésére. Jelenős eseménye az 1911—1912. tanévről az, hogy az intézet vezetése az igazgatói rendszerről a dékáni rendszerre tért át és hogy a királyi tudományegyetemek és jogakadémiaik tanulmányi és vizsgarendje 6 Felsőkének 1911. okt. 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával hatályokat vesztek és új szabályzat lép életbe, melynek leglényegesebb része a III. alapvizsga behozatala és hogy a magántanárúság a jövőben megszűnik. Dr. Molnár Imre

tanszékéről megváltik. Az akadémiai polgárok által élvezett ösztöndíjak összege 7145 koronára volt. Elengedett a tanári kar 1513 kor. összegű tandíjat. A hallgatók száma emelkedett, mert míg tavaly 187, az idén 218 volt. Az adatokban gazdag dékáni beszámoló után dr. Mártonfy Marcel ny. r. jogtanár tartott egy tudományos értekezést "A mezőgazdasági mellékipar és a kereskedelmi törvény revíziójáról." Ezután a dékán átadta a jutalmakat s dr. Szandtner Pál ny. rk. jogtanár, a kar jegyzője a jövő évi pályatérteleket olvasta fel. A tanárok irodalmi működése ez évben is igen terjedelmes és jelentős volt, úgy hogy bármely akadémiával kiállja a versenyt. A Sziget Egyesület alapítókéje 21532 kor. 96 fillér. Az Ifjusági Olvasókör alapítókéje 2229 kor. 05 fillér. A Mensa academica forgótörkéje 1912. jun. 30-án 2711 kor. 23 fill. A kir. kath. jogakad. jogász kör-ágak alapjának törke állaga 1912. június 30-án 630 korona 82 fillér. Az akadémiai hallgatók száma az I. félévben 166 volt. Ebből r. kath. 49 (29.52 százalék), görög katolikus 15 (9.03 százalék), görög keleti 14 (8.43 százalék), ref. 41 (25.30 százalék), ág. ev. 5 (3.02 százalék), zsidó 42 (24.70 százalék). A II. félévben a hallgatók száma 162 volt. Ebből róm. kath. 45 (27.78 százalék), görög katolikus 12 (7.41 százalék), görög keleti 17 (10.49 százalék), ref. 44 (27.16 százalék), ág. ev. 5 (3.08 százalék), zsidó 39 (24.08 százalék). — Az akadémiai könyvtár 15158 kötetet számlál 78184 korona 15 fillér értékben. A beiratások és beiktatások az 1912—1913. tanévre szeptember 1—12-ig a dékánnál, 15-ig az egyes tanároknál történelem, ezentul csak külön engedély alapján vesznek fel. A beiratáskor minden újonnan be lépő joghallgató fizet 6 korona beiratási díjat a könyv ár és 1 koronát a Mensa Academica javára.

Az I. félévi tandíj is a beiratáskor fizetendő.

A pót és ismétlő alapvizsgálatok szeptember 9—14-ig tartanak. A Veni Sancte szeptember 15-én lesz, a nyilvános előadások szeptember 16-án kezdődnek.

—7.

TÁVIRATOK.

Mosonvármegye bizalma.

Budapest, jul. 24.

(Saját tud.) Mosonvármegye ma közgyűlést tartott, melyen a kormánynek bizalmat szavaztak. Tiszát pedig táviratilag üdvözölték.

A török kormányválság.

Konstantinápoly, július 24.

A minisztertanács, amely egy óráig tartott, elhatározta az albániai katonai operációknak azonnali beszüntetését. Elhatározták egy bizottság kiküldését Resid pasa albán szenátor vezetésével, a három éve tartó ostromállapot megszüntetésére.

Gromon Dezső állapota.

Budapest, július 24.

A nagybeteg Gromon Dezső állapota tegnap óta ismét rosszabbra fordult. Betegágya

Diósy Soma címfestő, zománctábla készítő

TELEFON 839.

Kérem csak a telefont használni.

mellett ma délután dr. Dollinger Gyula egytanár, dr. Székács Sándor főorvos és dr. Gergő Imre tanársegéd konziliumot fognak tartani. A délelőtti folyamán a volt honvédelmi államtitkár állapota válságosra fordult.

A mikádó állapota.

London, július 24.

Mint a Reuter ügynökség Tokióból jelenti a japán császár jól töltötte az éjszakát. Az orvosok kijelentése szerint van némi remény a gyógyulására.

80 kilométer óránként léghajón.

Berlin, július 24.

A legújabb Z-ppelin típusú léghajót, a nemrég elkészült Z III. nevűt a porosz hadvezetőség megvásárolta. A vétel előtt gyorsasági próbát tartottak, amelyenél a hatalmas léghajó 21 és fél méter másodpercenyi sebességet ért el, ami óránként 80 kilométernek felel meg. Ez a leggyorsabb léghajó.

Az új magyar püspökség.

Budapest, július 24.

(Saját tud.) A román sajtó az utóbbi időben azt hangoztatta, hogy az új püspökség miatt a románok között mozgalom indult meg az ortodoxiára való áttérés iránt. E híreszteléseket ma hivatalosan megcáfolták és az egész manővert a román sajtó rosszakaratu munkájának tulajdonítják.

Halálos párbaj.

Belgrad, július 24.

(Saját tud.) Ma Jovanovics százados és Pasics főhadnagy pisztoly párbajt vívtak. A párbajban a harmadik golyóváltásnál Jovanovics élettelenül rogyott össze. A golyó a százados szívére hatolt keresztül. A párbaj oka az volt, hogy a két tiszt egy orfeumi énekesnőbe volt szerelmes és e miatt összeveszttek.

Meglopott hercegnők.

Brüsszel, július 24.

(Saját tudósítónktól.) Turu és Taxis hercegnőket ma meglopták. A hercegnőktől több mint 100000 korona értékű ékszert vittek el. A tettesek ismeretlenek.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar sertések kitiltása Auszriából. Az osztrák földművelési miniszter, tekintettel a Magyarországon uralkó állatbetegségekre, megtiltotta, hogy azokról a vidékekről, a melyeken ragadós állatbetegségek pusztítanak Ausztriába hasított körmű állatokat bevigyenek. A tilalom alá vett területek között van Biharmegyében a magyarországi járás, ahonnan a sertésvesz miatt tilos a sertések bevitelére Ausztriába.

Állatbetegségek befolyása a vásárookra. A szarvasmarha vásárookra nagy befolyással van az állatok betegsége. Ha egy vidéken tömegesen hull el, akkor ott azonnal becsüntenek az állatvásárokat. Így volt nem régen *Mészteleg* községben, ahol lépfene miatt kellett bezárni a községet s ezzel a vásárt is, de ez már megszűnt. Ujabbán *Komádi* község pusztáján és *Csarnókáza* községben lépett fel a sertés vesz.

Gabona üzlet.

Budapest

A gabonaüzletben tegnap kisebb élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.85
Októberi buza	— — —	11.53
Októberi rozs	— — —	9.32
Októberi zab	— — —	9.39
Aug. tengeri	— — —	8.89
Szept. tengeri	— — —	8.85
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.54

Nagyváradon.

O-áruban kevés üzlet fordul elő. A malmok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új áruban viszont az eladók tartózkodók. Az árfolyamok többékevésbé javultak.

Árak:

Buza	— — —	11.38—11.38
Rozs	— — —	9.30—9.31
Árpa	— — —	10.—10.20
Zab	— — —	9.37—9.38
Tengeri	— — —	7.60—7.61

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	854.—
Osztrák hitelrészvény	— —	654.25
Jelzálogbank	— —	467.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	558.50
Városi vasút	— —	412.—
Közuti vasút	— —	765.50
Osztrák államvasút részvény	— —	721.—
Salgótarjáni község	— —	753.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitoló váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

„Varázsfuvola.”

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vágnér „Hangszer-Király” országszerte elismert legelőcsőbb hangszeráruházában kapható, Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

NAGYVÁRADI Középiskolai Internátus

TISZA KÁLMÁN-TÉR 7.

Felvesz bentlakó és bejáró középiskolai, kereskedelmi és polg. iskolai tanulókat. Szünetidőben magán- és pótvizsgálatokra szakszerű előkészítés.

PROSPECTUST KÜLD az Igazgatóság.

Kovács Zsigmond

műasztalos

géperőre berendezett

ipartelepe

Szacsavay-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

**A BIHARMEGYEI GAZDÁK ÁRU- ÉS
HITELINTÉZETE RÉSZV.-TÁRSASÁG
sertéshizlaldájában**

az összes f. évi trágya **eladó.**
Értekezhetni a részvénytársaság iro-
dájában **Nagypiac-tér, Andrényi-ház.**

**Autó (automobil) tulajdonosok
szives figyelmébe.**

PNEUMATIK, köpeny és tömlő,
vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz in-
tézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik
a legmagasabb árban megvételnek.

Lakatos, gépész és kovácmester
urakat értesitem, hogy **nyersolaj-
és villanymotorokkal** berendezett
reszelővágó ipartelepemet

— május hó 1-én —

**Teleky-utca 45-ik szám alá
áthelyeztem.**

További szives támogatást kérve

Hegedüs József

kath. népszövetség tagja
reszelővágó szakiparos.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

**vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.**

MOS!

gallér és kézelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
vetek, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztit-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

**Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.**

Mokos Sándor.

Csúzi Ferencz

fehérnemű és ruhatisztító intézete

N.-Várad Szaniszló-u. 32.

Elvállal fehérneműés mindenmás
ruha tisztítást jutányos árban.
Meghívásra a ruhákért érte is
küldök. Levelekre válaszolok.

„Országos orvos-szövetség“ nagyváradai fiókja.

Hirdetés.

Szegényebb sorsu fogbetegék ré-
szére kedvezményes díjtételek
mellett a következő időben törté-
nik rendelés:

Bartha Dezső dr kedd és csütörtök 8—9.
Dóri Ferenc dr szerda és szombat d. u. 5—6.
Halász Andor dr hétköznapokon d. u. 5—6.
Kovács Gyula dr később meghatározandó időben.
Spitzer Márton dr szerda és szombat d. u. 5—6.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru,
cserép, fedéllemez, gipsz, nád,
csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási
vállalat

Szent János-utca 22. szám.

TELEFON 532. TELEFON 532.

**Készít udvari fagymentes
closetteket vízöblítéssel.
Angol-closett berendezést,
viztartány vagy önzáró clo-
sett csapokkal való öblítéssel.
Mindennemű épület- és dísz-
bádogos munkát. Villany-
erő gépekkel berendezve.**

**Sarkady és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA**

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétköznap egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyórát
„szegecs“ és „szabad-
lengésű“ járáttal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.
TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő
berendezés.

Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok.

ívlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 loerőtől mindegy nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Vasszerkezeti gyár.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ első nagyvárad redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honved laktanya mellett) egy direkte ezen célra épített és méreteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: **Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben.** Felvállalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: **vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tűzhelyek és ajtócsukókat stb.** Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöltetnek. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegészíttem, a **csódtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csódtömeg a következőket tartalmazza: lüster-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divalkelméket, mellényeket, schiffonokat, belésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02-40
« « « « jobb minős. div. 3 mtr.	K 06-60
« « « « finomabb « « 3 «	K 12-—
« « « « angol divat	K 19-—
« « « « legfinomabb «	K 28-—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4-50
« finomabb «	K 5-50
« egész finomabb «	K 7-—
fekete szalonhoz legfin. «	K 8-—

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megvizsgálni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban
Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében
Telefon 390.